

בעניני ברית מילה - י"ג הערות - שיעור 494

(א) לבטל תלמיד תורה דרבים לילך לברית מילה או להדליק נר חנוכה - ת"ת דרבים נחשב אפילו אם כל יחיד לומד בפני עצמו הואיל דמבטל כל אחד ואחד (מג"א תרפ"ז - ג) ובהגהות רע"א (סג) כתב דהלומד עם תינוקות הוי כת"ת דרבים ועיין בתיקוני זוהר (ע) כי כל ההולכים לברית מילה הם כמקבלי פני השכינה וכ"כ השלטי הגיבורים (רי"ש מגילה) וע"ש שכתב שמבטלין ת"ת לברית מילה שהרי מילה גדולה מהוצאת המת שיש לו קוברין ומבואר בריא"ז דאף שאין קיום מצות המילה תלויה בו מבטלין בעבור המילה אמנם בלקט יושר (סוף תפלת שחרית דף 28) כתב שהבחורים רצו לילך אל המילה ואמר להם רבם בעל התרומות הדשן מה אתם רצים אצל המילה כדי לענות אמן תלכו לבית השחיטה ואולי בחורי הישיבה שאני (תשובות והנהגות ז - רכ"ו) וכן הביא בשם החזון איש שאמר לבחור ישיבה דאין שום מצוות מלבד לימוד התורה ואיסור לשון הרע ושכבר נשמע "ברוך הבא" ישוב לישיבה ולא אמתין עד לאתר הברית וזה דעת הר"ן ורש"י והמאירי והאו"ז (פוסק כ"ה) שכל שעוסק במלאכתו של מקום לא חייבתו תורה לטרוח ולקיים מצוות אחרות אף אם מוכנות לפנייהם סוכה מזומנת (מ"ב תר"מ - ל"ה) דעוסק במצוה פטור מן המצוה ודעת הריטב"א (סג) דגם יש איסור לעזוב מצוה הראשונה ודלא כתוספות והרא"ש ורבינו ירוחם שכל שיכולים לקיים שניהם חייבים והלכתא כהר"ן שכן כתב המג"א (תר"מ - י"ד) והשו"ע הרב (תע"ה - ל"ט) והמ"ב (תר"מ - ל"ה) ועיין במ"ב (ק"ו - ח) שהביא הלבוש והפמ"ג דאין פוסק מת"ת דרבים אפילו לתפלה וק"ש אם לא יוכלו להתקבץ וללמוד אח"כ ודלא כהרוקח והח"א שכתבו שהמבטל תפלה משום לימוד אפילו לומד עם אחרים כל היום כאלו לא למד אמנם בנ"ד לברית מילה שאני דאפשר לעשותו ע"י אחרים ואפילו להיות סנדק לא ילך שאפשר לכבד אתר (מטה יהודה) ועיין בשער הציון (תרע"ה - ל"ט) דשומר מת אינו מברך על אכילת מצה ועיין בשו"ע הרב (הלכות ת"ת ז - ז) בענין לבטל סעודת שלישיית כדי שיסיים הדרשה

(ב) למאחר המילה לאתר חצות כדי שיבוא הסבא שעוסק בבוקר במצות ת"ת דרבים

יש ג' שיטות בדין זריזין מקדימין למצות (א) שהוא דין תורה וחיוב גמור (רמב"ם מילה א - ח שדי חמד מערכת יוה"כ"פ ח - י"ד) (ב) שהוא מדרכנן (טורי אבן ר"ה ז:) (ג) שהוא רק מעלה בעשיית המצוה (מאירי יומא כ"ח:) ועיין בספר ברית אפרים (סימן י"ח) ואוצר הברית (דף ק"ג-ק"ד) ועיין בערוך השלחן (יו"ד רס"ז - ח) דמילה שהוא חותם ברית קודש יש קפידא גדולה שלא לאחרה ולכן יש לצוות על מנהג שמאחרין המילה כמה שעות שיבוא כל הקרואים ויש שמחרין עד אחר חצות והוא עון פלילי מ"מ שמעתי מחתני שרב יעקב פארשיימער אמר דרב אהרן קאטלער הורה לעשות הבריתים דוקא אחר חצות בין הסדרים למעט ביטול תלמיד תורה דרבים דמצוה של ת"ת דרבים מדחה מצות דזריזין מקדימין או משום שהוא רק מעלה ולא חיוב או משום שעוסק במצוה או משום חשיבות דת"ת דרבים וצ"ע והעשרה הראשונים שבבית הכנסת אפילו מאה באים אחריהם נותנים להם שכר כנגד כולם (שו"ע ס - י"ד)

1. אם הידור מצוה דוחה זריזין - עיין במגן אברהם (כ"ה - ז) דאם התפילין מזומנים בידו ואין לו ציצית א"צ להמתין על הציצית משום דשיהוי מצוה לא משהינן אע"פ שאח"כ יעשה מצוה מן המוכחר אמנם עיין בשכות יעקב (ב - ל"ד) דכל שעושה המצוה באותו היום אינו נקרא שהשהה המצוה לכן יכול להמתין עד שיביאו לו אתרוג מהודר דבטל זריזין משום הידור מצוה (שע"ת תרל"א - ח) ואיברא הערוך השלחן (יו"ד רס"א - ה) כתב בענין מילה דכשהאב בדרך לא ימתינו עליו אף שאפשר שיבא בכמה שעות דשיהוי מצוה לא משהינן ואפשר דתלוי אם זריזין הוי רק מעלה או חובה וכן לענין מנחה גדולה ואבאר
2. אם ברוב עם דוחה זריזין - עיין בכה"ל (תכ"ו - ד"ה צמולאי שנת) שהביא הב"ח דלא להמתין מצות קידוש לבנה עד מוצאי שבת אלא אחר ג' ימים מקדשין אמנם השו"ע והרמ"א כתבו דממתנין

3. ויכול לחלק בין אם ההידור בגוף הדבר כאתרוג מהודר ובין אם ההידור לאו בגוף הדבר כגון רוב עם הדרת מלך דלא ממתין

ג) **סנדקאות לאדם אחד עבור שני בניו** - המנהג שאין עושין כן עיין ברמ"א (י"ד רס"ה - ה) דהסנדק הוי כמקטיר קטורת וגבי קטורת חדשים צריכים וא"כ לאו דוקא לאדם אחד אלא לא יעשה ב' פעמים סנדק לעולם אלא הטעם משום עשירות אמנם לא ראינו סנדק שמתעשר ולכן עיקר המנהג הוא ע"פ צוואת ר"י החסיד (גר"א אות מ"ו)

ד) **בסנדקאות י"א דקרוב קודם לתלמיד חכם** מ"מ יבחר מי שהוא גדול בתורה ומדות טובות כדי שיבוא אליהו וישב על הכסא אצלו בשעת המילה וטוב שאבי האב להיות סנדק שי"א שמי שהוא סנדק לבן ניניו אינו רואה גהינום (אוצר הברית דף קל"ז)

ה) **לשתות הכוס של מילה** - נהג האג"מ (י"ד ג - ק) לשתות מקצת תיקף אחר גמר ברכת אשר קידש קודם קריאת השם ולמלא אח"כ את הכוס ולקרא השם והתפלה דקיים את הילד ואח"כ גמר רב משה או האב את השתיה אבל אם יש אחר שנתכבד בקריאת השם יש לשתוק עד שיגמור השני את התפלה ולשתות

ו) **זכות האם לקריאת השם לולד הראשון** אפילו אם הוא ולד השני שהראשון מת קודם שנתן לו שם וכן בתאומים כשהברית של השני קודם להראשון שנחלה הראשון זכות האם במי שנקרא קודם (אג"מ י"ד ג - ק"ה)

ז) **השתתפות בסעודת המילה** - עיין ברמ"א (י"ד רס"ה - י"ז) דכל מי שאינו אוכל בסעודת מילה הוי כמנודה לשמים אבל אם נמצאו בני אדם שאינם מהוגנים א"צ לאכול שם וכהיום על פי רוב נמצאים שם בני אדם שאינם מהוגנים

ח) **לא לחלוץ התפילין עד אחר המילה** כי מילה הוא אות ותפילין הם אות (מ"ב כ"ה - נ"ה) וטעם שלובשין התפילין שנותנים טעם על עשיית מצות המילה כי הוא אות בגוף האדם (אג"מ ד - ק"ה - ד)

ט) **מציצה אינו עכוב בהמצוה** דהוא רק משום רפואה ורק להטפת דם ברית הוא חלק מהמצוה וצ"ע אם הוא לעכובה (אג"מ י"ד ה - רכ"ג צסופה)

י) **הטעם שאין מרדימים תינוק לפני המילה** - עיין באג"מ (י"ד ד - מ - ז) שהביא ב' טעמים (כ) שאין רוצים לעשות שום שינוי במצוה גדולה זו (כ) שלא טוב כלל סמי התרדמה לתינוקות ואף לא לגדולים (אג"מ ח"ט ג - ה תוך ורידי ציוס"כ)

יא) **מילה למחלל שבת בשבת** - עיין באג"מ (י"ד ח - קנ"ו) שאין לבטל בשביל זה מצות מילה בזמנה שחיובה לילך לשם למול אבל תיכף אחר מעשה המילה אין להשאר שם

יב) **באב שאינו שומר תורה ומצות** שאינו מניח למול עד יום א' ואם לאו יקח רופא שאינו שומר תורה שפסול למילה (רמ"א רס"ד - ה) צריך לעשותו ביום א' שצריך מוהל כשר למולו שתתקיים מצות המילה (אג"מ י"ד ז - קי"ח) מ"מ אסור להניחו ערל שבכל יום עובר עליו בעשה (שו"ת דבר אברהם ה - ל"ג)

יג) **טעה האב בשם שרצה לקרותו בשעת הברכה** אין לשנות שמו (ברית אבות ח - כ"ה) ואם הטעות נעשה ע"י המברך אין בכך כלום ונקרא בשם שאמר לו אבי הבן (אג"מ י"ד ג - ז"ז) אמנם אם האם נתן השם ואביו אינו שם והוא מקפיד עליה אין בכך כלום כי יש לה רשות על קריאת השם מ"מ האב יכול לקרוא אותו בשם אחר כמו ברחל שהיא קראה שמו בן אוני ויעקב קרא שמו בנימין וכן במשה רבינו וע"ש באג"מ (י"ד ג - ז"ז) ובמעשה שנעשה בשם שרגא פוויל